



## Monumentnummer\*: 531608

Smallepad 5  
3811 MG Amersfoort  
Postbus 1600  
3800 BP Amersfoort  
[www.cultureelerfgoed.nl](http://www.cultureelerfgoed.nl)

T 033 421 74 56  
E [info@cultureelerfgoed.nl](mailto:info@cultureelerfgoed.nl)

Status **rijksmonument**  
Inschrijving register\* **12 september 2014**  
Kadaster deel/nr **82645/75**

*Woonplaats\** **Houten**      *Gemeente\** **Houten**      *Provincie\** **Utrecht**

*Locatiennaam* **Houten**      *Locatieomschrijving* **Gedekte Gemeenschapsweg met Inundatiekanaal**

*Kadastrale gemeente\** **Houten**      *Sectie\** **I**      *Kadastraal object\**      *Appartement aanduiding*      *Grondperceel* **863**

### *Omschrijving\*\**

Cluster 58. Vaste IJzeren Brug.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

#### Inleiding

VASTE IJZEREN BRUG als onderdeel van civiele en / of militaire verkeersinfrastructurele werken behorend bij het Inundatiekanaal tussen Fort Honswijk en de Schalkwijksche Wetering. Het ophalen of verwijderen / vernietigen van bruggen is sinds de oudheid een probaat middel om indringers te weren. Niet alleen werd zo de doorgang of overtocht over een waterloop, een droge of een natte gracht of een terreindiepte belemmerd of vertraagd, maar ook moest een aanvaller zelf zorgen voor middelen om de barrière eventueel zelf te nemen. Houten bruggen waren relatief snel te vernietigen, desnoods door ze in brand te steken. Stenen en betonnen bruggen vergden een grotere en meer tijdrovende ingreep, al kon een springlading soms snel het gewenste effect sorteren. Met de komst van ijzeren bruggen - in de loop van de 19de eeuw op grote schaal toegepast in vele verschillende varianten - bleef de tweede mogelijkheid bestaan, maar verdween de eerste. Het opblazen van bruggen was kapitaalvernietiging en gebeurde alleen in uiterste noodzaak. Een manier waarop ijzeren bruggen afgesloten konden worden was die van het uitnemen of ontoegankelijk maken van (kleine) delen ervan. Bij vaste ijzeren bruggen bestond deze mogelijkheid niet. De vaste ijzeren brug over het Inundatiekanaal van het

\* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

\*\* Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Fort bij Honswijk naar de Schalkwijksche Wetering ligt als schakel in een niet inundeerbare oost-west lopende strook land, die van strategisch belang was voor het Veldleger als terugtochtsweg uit de Grebbelinie.

### Omschrijving

VASTE IJZEREN BRUG in het noordelijk gedeelte van het Inundatiekanaal tussen het Fort bij Honswijk en de Schalkwijksche Wetering, oorspronkelijk daterend uit 1874. De circa 25 m lange en 3,50 m brede brug is op basis van zo veel mogelijk authentiek materiaal gerestaureerd en ligt op een viertal vernieuwde, houten jukken, die aan weerszijden uitsteken. Het eveneens houten brugdek rust op gesloten, ijzeren liggers. Aan weerszijden van het brugdek zijn vaste, ongeveer 1 m hoge, smeedijzeren leuningen, die door middel van kruislings verbonden staanders in 21 gelijke vakken zijn verdeeld. De beide betonnen landhoofden zijn niet oorspronkelijk. Bruggen van dit type en ook van deze schaal zijn in de Nieuwe Hollandse Waterlinie tamelijk zeldzaam.

### Waardering

De VASTE IJZEREN BRUG over het noordelijk deel van het Inundatiekanaal tussen het Fort bij Honswijk en de Schalkwijkse Wetering is van algemeen belang vanwege:

\* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

\* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op en ontstond als uitvloeisel van: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel uit 1874, namelijk een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van de historische waterbouwkunde, namelijk een vaste brug voor militaire doeleinden.

\* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

- Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het een goed voorbeeld is van toepassing van dit type brug in een militaire situatie en het vertegenwoordigt zeldzaamheidswaarde vanwege omvang, functie en conditie (na restauratie).

- Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat essentiële onderdelen in situ zijn gehandhaafd en bij restauratie zijn hergebruikt.

### Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

### Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

### Functie

\* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

\*\* Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument